

Karczemki 18 czerwca 2017 roku.

Podstawowe dane osobowe recenzenta:

Prof. Ryszard Minkiewicz

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina: wokalistyka

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

mgr. Marcina Józefa Wawrzynowicza

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Wokalny, pismo z dnia 09 maja 2017 roku.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalnego nr 09/2014 z dnia 23 kwietnia 2014 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek **Pana mgr Marcina Wawrzynowicza, z dnia 22 lutego 2014 roku**, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka i wyznaczenia promotora w osobie kwal. II stopnia (obecnie dr hab.) Jacka Meiry prof. nadzw. Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu, oraz promotora pomocniczego w osobie dr Olgi Ksenicz adiunkta ww. uczelni.

Do nadesłanego przez przewodniczącego Rady pisma, sygnowanego datą 09 maja 2017 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana mgr. **Marcina Wawrzynowicza**

zatytułowanej *Instrumentalne traktowanie głosu we współczesnej muzyce rozrywkowej* została dołączona następująca dokumentacja:

- uchwała nr 9/2014 Rady Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dnia 23 kwietnia 2014 roku o wszczęciu przewodu doktorskiego,
- uchwała nr 10/2014 Rady Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dnia 23 kwietnia 2014 roku o wyznaczeniu mojej osoby do pełnienia funkcji recenzenta,
- kopia dokumentacji złożonej przez mgr Marcina Wawrzynowicza, która stała się podstawą do wszczęcia postępowania,
- egzemplarz pracy doktorskiej *Instrumentalne traktowanie głosu we współczesnej muzyce rozrywkowej*, na którą składają się dzieło artystyczne zapisane na płycie CD oraz jego opis.

Podstawowe dane o Kandydacie

Mgr Marcin Józef Wawrzynowicz, syn Henryka i Barbary z domu Gutkowska, urodził się 09 lutego 1980 roku w Kozuchowie. Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Ukończył studia w zakresie jazzu i muzyki estradowej na Wydziale Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu, uzyskując dyplom magistra w dniu 30 czerwca 2009 roku. Wokalistykę jazzową studiował w klasie dr Anny Serafińskiej. Jak wynika z wiadomości zawartych w curriculum vitae kandydata do stopnia doktora, jego studia w zakresie muzyki jazzowej poprzedziła gruntowna edukacja muzyczna. Pan Marcin Wawrzynowicz ukończył naukę gry na trąbce w podstawowej szkole muzycznej oraz w Liceum Muzycznym im. K. Szymanowskiego we Wrocławiu. Nie bez znaczenia jest także fakt, iż doktorant uzyskał także dyplom magistra sztuki w zakresie Muzykoterapii Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu (2005rok).

Przebieg pracy zawodowej doktoranta przedstawia się następująco:

- 01.07.1999r. do 31.01.2000r. -Kozuchowski Ośrodek Sportu i Kultury *Zamek* - stażysta,
- 01.09.2007– do chwili obecnej – Teatr Rozrywki w Chorzowie – artysta chóru,

- 1.10.2010 – do chwili obecnej – Państwowa Wyższa Szkoła w Nysie - asystent w Instytucie Jazzu i Muzyki Rozrywkowej,
- 1.10.2013 – do chwili obecnej – nauczyciel śpiewu w Instytucie Jazzu.

Mgr Marcin Wawrzynowicz jest wokalistą jazzowym, który swoją solistyczną działalność rozpoczął w 2003 roku. Jako artysta Teatru Rozrywki w Chorzowie brał udział w ponad siedmiuset spektaklach wykonując zarówno partie solowe, jak i zespołowe. Brał udział w licznych festiwalach muzyki jazzowej. Były to między innymi :

- *Lady's Jazz Festival* w Gdyni - z Anną Serafińską,
- *Śląski Festiwal Jazzowy* w Katowicach,
- *Bielska Zadymka Jazzowa*,
- *Festiwal Hałda Jazz* w Zgorzelcu,
- *Letni Festiwal Jazzowy* z Leżajska,
- *Festiwal Wrocław NON STOP*,
- *Festiwal Dwa Teatry*.

Doktorant prowadzi stałą współpracę z orkiestrą Piotra Dziubka. Występował u boku takich artystów, jak: Henryk Miśkiewicz, Piotr Baron, Jerzy Głowczewski, Ewa Uryga, Anna Serafińska, Ryszard Rynkowski, Justyna Steczkowska, Edyta Geppert, Małgorzata Ostrowska, Tatiana Okupnik, Piotr Cugowski, Katarzyna Cerekwicka, Maciej Miecznikowski i wielu innych. Ma na swoim koncie dwa solowe autorskie albumy CD:

- *Missa pro pace* - 2009 r.,
- *Camamey* - 2012r..

Mgr Marcin Wawrzynowicz zajmuje się również twórczością kompozytorską, pisząc muzykę filmową oraz tę, przeznaczoną do spotów reklamowych.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Marcina Wawrzynowicza zatytułowana *Instrumentalne traktowanie głosu we współczesnej muzyce rozrywkowej* składa się z dzieła artystycznego zapisanego na płycie CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi dziewięć zróżnicowanych zarówno pod względem formy, wyrazu, emocji, języka, jak i technik wokalnych kompozycji. Są nimi:

1. *Impresja,*
2. *Blue Time,*
3. *Too Young To Go Steady,*
4. *Chcemy być sobą,*
5. *Route 66,*
6. *I Could Write A Book,*
7. *Come Fly With Me,*
8. *Do Nothin'Till You Hear From Me,*
9. *My Black Land.*

Ważnym elementem, którego nie można pominąć recenzując niniejsze dzieło artystyczne, jest fakt, iż pierwsza druga i ostatnia piosenka, zawarta w tym zbiorze, są kompozycjami autorstwa samego doktoranta. W nagraniu płyty wzięli także udział: Joanna Świniarska, Katarzyna Mirowska Małgorzata Biniek - partie wokalne, oraz zespół instrumentalny w składzie: Tomasz Próchnicki, Kajetan Borowski, Bogusław Kaczmar, Robert Jarmużek, Michał Kapczuk i Przemysław Jarosz. Rejestracji dźwięku dokonano w Akademii Muzycznej im K. Szymanowskiego w Katowicach i w Państwowej Wyższej Szkole w Nysie, w 2017 roku.

Konstrukcja recenzji doktorskich w zakresie sztuki, zazwyczaj zakłada omówienie dzieła artystycznego w pierwszej kolejności, a później ustosunkowanie się do części opisowej. W opinii piszącego poniższe słowa, w przypadku pracy doktorskiej mgr Marcina Wawrzynowicza słusznym byłoby rozpoczęcie rozważań od tez zawartych w opisowej części pracy, by później odnieść się do części artystycznej. Zwykle część pisemna doktoratu, to opis założeń i inspiracji dzieła artystycznego, jego analizy literackie i muzyczne. Pan mgr Marcin Wawrzynowicz podjął bardzo szeroki, na poły teoretyczny temat, mówiący o wielowymiarowym zjawisku występującym współcześnie

w muzyce wokalne. Z tego właśnie powodu zdecydował się poprzeć swoje tezy dziełem muzycznym, będącym ilustracją wszystkich problemów związanych z instrumentalnym traktowaniem głosu w muzyce rozrywkowej. Dlatego płyta CD nie stanowi zamkniętej spójnej całości, budującej jedność w ujęciu makro - formy, z czym mamy do czynienia w przypadku płyt autorskich, których celem jest stworzenie jednolitego dzieła artystycznego. Mgr Marcin Wawrzynowicz wybrał ze swojego repertuaru takie kompozycje, które w sposób najlepszy ilustrują podjęty, w pracy pisemnej, temat rozważań. Zastosowane rozwiązanie uważam za wysoce słuszne i celowe. Dostosowując się do tego założenia i ja w pierwszej kolejności podejmę się recenzji pracy pisemnej, by później przejść do materiału muzycznego zawartego na płycie CD.

Część pisemna pracy doktorskiej

Część pisemna pracy doktorskiej składa się z trzech rozdziałów. Ich tytuły to: *Wokalistyka i twórczość wokalna w ujęciu historycznym*, *Wokalistyka w Muzyce jazzowej* oraz *Opis nagranych materiałów*. Pracę poprzedzają abstrakt w języku polskim i w języku angielskim oraz wstęp. Wieńczą ją natomiast zakończenie i bibliografia. Autor wykazał się znajomością techniki pisanie prac o charakterze naukowym. Jego praca charakteryzuje się logiką przeprowadzonego wywodu. Stawiane wnioski wynikają z poprawnie przeprowadzonych analiz. Rozważania zostały oparte na bibliografii zawierającej dwanaście pozycji książkowych i dwadzieścia trzy źródła internetowe.

Rozdział pierwszy, składający się z trzech podrozdziałów, jest poświęcony rozważaniom na temat sztuki śpiewu i jej roli w historii muzyki. W tym miejscu muszę zauważyć, że pierwszy podrozdział poświęcony bardzo ogólnym dywagacjom na temat sztuki wokalne w ujęciu historycznym, budzi moje największe zastrzeżenia. Krytyka nie dotyczy kwestii merytorycznych. Zrozumiałym jest, że tekst ten ma na celu bardzo pobieżne przybliżenie ogromnej wiedzy z zakresu rozwoju wokalistyki. Jednakże sposób przekazania tych treści jest mało czytelny. Autor posługuje się bardzo długimi zdaniami, w których sens podstawowy rozmywa się w natłoku dygresji. Liczne błędy literowe, czasami nieczytelny i zawiły styl wypowiedzi nie podnoszą jakości tego tekstu. Dziwi mnie ten fakt ogromnie, gdyż następne podrozdziały i rozdziały, te które dotyczą wiedzy ściśle związanej z podjętym tematem - wokalistyki jazzowej, nie noszą takiego stygmatu.

W dalszej części pracy klarowność wypowiedzi, czystość redakcyjna, podnoszą jakość przekazu bezsprzecznie wysokiej wiedzy merytorycznej. Trudno oprzeć się wrażeniu, że ten dość daleki od problematyki podstawowej tematu, podrozdział został potraktowany przez autora nieco "po macoszemu". A szkoda bo obniża on poziom całości rozważań. Praca nie ucierpiała by, gdyby rozważania na temat wokalistyki jazzowej poprzedzał jedynie drugi podrozdział *Wokalistyka w muzyce rozrywkowej w ujęciu stylistycznym*, który w opinii piszącego niniejsze słowa jest bardzo dobry pod każdym względem.

W sposób szczególny należy wyróżnić rozdział drugi – *Wokalistyka w muzyce jazzowej*. Autor wykazuje się ogromną wiedzą z zakresu wokalistyki i historii jazzu, a w szczególności trendów, stylistyk i technik wokalnych. Podejmuje się analizy twórczego podejścia do improwizacji jazzowej pierwszej damy jazzu – Elli Fitzgerald. Znajduje przełomowe, dla tej muzyki, rozwiązania, których autorką była wspomniana wokalistka i wskazuje kontynuatorów jej sztuki. Dokonane przez autora analizy nagrań różnorodnych wykonawców, poszukiwania wspólnych dla nich cech i znajdowanie paralel z muzyką instrumentalną są atutem tego rozdziału. Trafny opis rozwoju wokalnego, a co za tym idzie "filozofii sztuki wokalne" Bobby'ego McFerrina staje się podstawą rozważań autora na temat ogólnych trendów rozwoju wokalistyki jazzowej w zakresie "instrumentalnego" podejścia do głosu ludzkiego.

Rozdział trzeci to opis dzieła artystycznego, dokonany z perspektywy wniosków do jakich doszedł autor w rozdziale poprzednim. Takie rozwiązanie w sposób najlepszy uzasadnia trafność wybranego materiału, jaki znalazł się na płycie CD. Autor dokonuje wielu bardzo trafnych badań z zakresu analizy dzieła muzycznego, uwzględniając wszystkie jego elementy, wskazując tym samym instrumentalny wymiar wokalnych kompozycji. Ilustruje zjawiska muzyczne typowe dla muzyki instrumentalnej występujące we współczesnej wokalistyce, które znajdują swoje odzwierciedlenie w dziele artystycznym dołączonym do rozprawy. Rozdział ten dowodzi świadomości mgr Marcina Wawrzynowicza, jako wokalisty, kompozytora i twórcy zarówno w zakresie interpretacji wokalne, jak i w wymiarze kompozytorskim (jak wcześniej nadmieniono, trzy z spośród dziewięciu kompozycji są autorstwa doktoranta).

Dzieło artystyczne

Jak wcześniej wspomniano, dzieło artystyczne składa się z dziewięciu kompozycji, nie tworzących zamkniętej, zwartej całości artystycznej. Założeniem dzieła było stworzenie kolekcji piosenek, ilustrującej mnogość zjawisk zachodzących we współczesnej wokalistyce jazzowej nazywanych "instrumentalnym traktowaniem głosu ludzkiego". Znajdujemy tu zarówno autorskie kompozycje doktoranta (utwór nr 1, 2 i 9), standardy, które przeszły już do kategorii evergreen'ów muzyki jazzowej (kompozycje 3,5,6,7 i 8), oraz piosenkę *Chcemy być sobą*, którą także już można zaliczyć do klasyki polskiej muzyki rockowej. Różnorodność tej płyty podkreślają także inne elementy. Otóż, odnajdujemy tu kompozycje w języku angielskim, polskim, a także kompozycje pozbawione słów wykonywane *scatem*. Utwory te różnią się także składem zespołów je wykonujących. Mamy tu przykłady piosenek solowych, jak i przeznaczonych na zespół wokalny z towarzyszeniem instrumentów. Ta mozaikowość materii muzycznej jest wielką siłą płyty CD, która ma odzwierciedlać szczegóły podniesionego problemu zawartego w tytule pracy.

Pierwszy utwór - *Impresja*, to nastrojowa kompozycja, w której partia wokalna jest elementem dominującym w strukturze kompozycji. Wokalista śpiewając techniką *scat* w pełni świadomie operuje głosem w zakresie ciemnych głosek (z dominacją samogłoski "u") poszukując barwy głosu przywodzącej na myśl kolor trąbki grającej *con sordino*. Zabieg ten wzmacnia nastrój wynikający z tytułu - *Impresja*. Efekt oddania uroku chwili, podkreśla specyficzna metryka traktowana bardzo swobodnie, niemal na sposób *Laid Back*, tworząca efekt przelewania się materii dźwiękowej. W tym utworze głos, oprócz prezentacji linii melodycznej, buduje specyficzną atmosferę. Nasuwają się porównania z impresjonistycznym *pointylizmem*. Wokalista z dużą swobodą porusza się po różnych wysokościach dźwięku, ale nie one najbardziej istotne. To kolor, nasycenie, barwa poszczególnych punktów zaznaczanymi sylabami techniki *scat* budują niepowtarzalną aurę. Artysta uzyskał efekt zawieszenia w czasie i delektowania się impresją zatrzymanej chwili.

Blue time, druga kompozycja zamieszczona na płycie, także autorstwa doktoranta, to wyraźne nawiązanie do atmosfery *bluesa*, jego zadumy i smutku. Pod względem formy jest to struktura wariacyjna. To wyraźna kontynuacja nastroju pierwszego utworu. Wokalista ponownie posługuje się techniką *scat*, operując głosem w

rejestrze głowowym wtapia się w barwę tworzoną przez zespół instrumentalny. W tym miejscu pragnę podkreślić wielką muzykalność doktoranta, jego indywidualne podejście do barwy głosu podporządkowanej nadrzędnej idei wyrazowej, jaką niesie kompozycja.

Too Young Too Steady - kolejna odsłona umiejętności wokalnych doktoranta. Wokalista wykonując kompozycję z konkretnym tekstem literackim, operuje głosem jasnym o wyrównanej emisji, o odmiennej barwie od poprzednich nagrań. Należy zauważyć, że głos porusza się z pełną swobodą w obrębie szeroko zakresowej linii wokalne. Intonacja, biegłość, czysta artykulacja, oraz zmysł improwizacyjny, porównywalne z partiami instrumentalnymi, są atutem tego nagrania. W kompozycji znajdują się dwa fragmenty wokalne improwizacji, które artysta świadomie różnicuje barwowo. Wokalista niemal bawi się różnorodnym zakresem dźwięków, jakie może wydobyć ze swojego gardła, traktując głos, jako instrument, który może improwizować nie tylko w zakresie melodyki, ale także innych elementów dzieła muzycznego - rytmu, artykulacji, agogiki i co najważniejsze barwy dźwięku.

Chcemy być sobą, klasyczna kompozycja polskiego rocka, wykonywana pierwotnie przez zespół *Perfect*, później powielana przez innych wykonawców, na tej płycie znalazła swoje nowe, całkowicie odbiegające od pierwowzoru, wcielenie. Piosenka Zbigniewa Hołdysa stała się tylko pretekstem do kompozycji różniącej się, po za melodią i tekstem literackim, niemal wszystkimi elementami dzieła. Wykonawca przefiltrował materiał muzyczny przez pryzmat swojej osobowości, by stworzyć subtelna interpretację. Niemal wykrzyczany *protest song* Zespołu *Perfect* stał się, w tym nagraniu, głęboką osobistą wypowiedzią. Efekt ten podkreślony został specyficznym zabiegiem wykonawczym zamiany liczby mnogiej podmiotu lirycznego - my, na liczbę pojedynczą - ja. Improwizacje wokalne w tym utworze obejmują jedynie materiał tematu refrenu i związane są słowami *...chciałbym być sobą...* Pomysł bardzo ciekawy nadający piosence inny wymiar, pogłębiający intymność wypowiedzi bohatera lirycznego.

Kolejne kompozycje *Route 66*, *I Could Write A Book*, *Come Fly With Me* i *Do Nothin' Till You Hear From Me* to klasyczne standardy jazzowe takich autorów, jak: Bobby Troup, Richard Rodgers, James van Hausen, czy Duke Ellington. Wszystkie wymienione kompozycje zostały zarejestrowane w wersjach przeznaczonych na zespół wokalny z towarzyszeniem instrumentów. Kolejna aranżacje jazzowych *evergreen'ów* ilustrują inne możliwe zależności głosów w ramach grupy wokalne, a także inne ujęcia współdziałania wokalistów i zespołu instrumentalnego. Podkreślić należy, wielką

spójność barwową wokalistów tworzących doskonały pod względem intonacji, perfekcji rytmicznej i *feelingu* instrument. Skomplikowane pochody melodyczne w połączeniu z bardzo trudną harmoniką, wykonywane niejednokrotnie w bardzo szybkich tempach udowadniają biegłość warsztatową i muzyczną wokalistów, w tym i doktoranta.

Album zamyka kolejna kompozycja mgr Marcina Wawrzynowicza *My Black Land*. Utwór ten jest hołdem artysty dla kultury muzycznej "czarnego lądu", która w połączeniu z tradycją muzyki europejskiej zaowocowała powstaniem na terenie Stanów Zjednoczonych jazzu, a co za tym idzie wszystkich współczesnych odmian muzyki rozrywkowej wywodzących się z tradycji afro-amerykańskiej. Nagranie to powstało w nieco inny sposób niż poprzednie. W tym przypadku mamy do czynienia z kompozycją nagrywaną "ścieżka po ścieżce", między innymi po to, by solista mógł sam sobie towarzyszyć, realizując wokalny akompaniament. Jak pisze sam doktorant:

...Śpiew ukierunkowany był na oddanie pewnego specyficznego charakteru odnoszącego się do muzyki afrykańskiej i wykonawstwa wokalnego mieszkańców tej części świata. Myślenie bazowało na elementach czysto muzycznych, choć nic nie znaczących sylab podporządkowany był pewnemu dźwiękonaśladowstwu mowy i śpiewu murzynów. Szczególną uwagę zwracałem na brzmienie głosu, time, frazowanie, artykulację i dynamikę. Wykorzystywałem głos w szerszej, niż dotąd skali i modulowałem jego barwę podporządkowując ją charakterowi wypowiedzi. Śpiewane tematy były realizowane unisono z saksofonem, co wymagało z jednej strony traktowania głosu solistycznie, z drugiej z ukierunkowaniem na głos sekcyjny, gdzie trzeba dostosować time, artykulację, frazowanie, brzmienie, i dynamikę do grającego saksofonisty tak, by całość była spójna...¹

Przytoczone słowa najlepiej ilustrują świadomość wokalną i twórczą doktoranta. Jego myślowe podejście do budowania struktury dzieła, analizowanie techniki wokalne i sposobów wykorzystania głosu dla osiągnięcia zamierzonego efektu muzycznego świadczą najlepiej o dojrzałości i samodzielności twórczej kandydata do stopnia doktora sztuki muzycznej.

¹M. Wawrzynowicz-*Instrumentalne traktowanie głosu we współczesnej muzyce rozrywkowej* - część pisemna pracy doktorskiej, Akademia Muzyczna im.K. Kurpińskiego we Wrocławiu 2017r.,s.154

Konkluzja

Praca doktorska mgr. Marcina Wawrzynowicza dowodzi wiedzy, umiejętności i samodzielności twórczej w zakresie wokalistyki jazzowej. Doktorant w oryginalny sposób przedstawił tendencje panujące we współczesnej muzyce wokalne w traktowaniu głosu ludzkiego, jako instrumentu muzycznego. Rozważania swoje oparł na trafnych analizach zarówno tekstów źródłowych, stron internetowych, jak i nagrań wykonawców jazzowych wyznaczających nowe trendy w traktowaniu partii wokalnych. Trafnie wyciąga wnioski, krytycznie się do nich ustosunkowując. Zdobytą wiedzę i umiejętności twórczo przenosi na grunt własnej sztuki, budując indywidualne w wyrazie i nietuzinkowe interpretacje, świadczące o bardzo dobrej technice wokalne, nienagannej intonacji i dużej kreatywności. W opinii piszącego niniejszą recenzję pan mgr Marcin Wawrzynowicz rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania Ustawy.

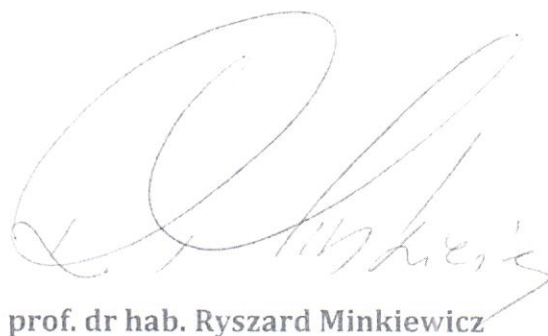
Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Ryszard Minkiewicz

Konkluzja

Praca doktorska mgr. Marcina Wawrzynowicza dowodzi wiedzy, umiejętności i samodzielności twórczej w zakresie wokalistyki jazzowej. Doktorant w oryginalny sposób przedstawił tendencje panujące we współczesnej muzyce wokalne w traktowaniu głosu ludzkiego, jako instrumentu muzycznego. Rozważania swoje oparł na trafnych analizach zarówno tekstów źródłowych, stron internetowych, jak i nagrań wykonawców jazzowych wyznaczających nowe trendy w traktowaniu partii wokalnych. Trafnie wyciąga wnioski, krytycznie się do nich ustosunkowując. Zdobytą wiedzę i umiejętności twórczo przenosi na grunt własnej sztuki, budując indywidualne w wyrazie i nietuzinkowe interpretacje, świadczące o bardzo dobrej technice wokalne, nienagannej intonacji i dużej kreatywności. W opinii piszącego niniejszą recenzję pan mgr Marcin Wawrzynowicz rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Ryszard Minkiewicz